

Ekososiaalista sivistystä oppilaanohjaukseen

Toimintaa oppitunneille

Hanna Koskinen
Tampereen kaupungin
perusopetus
2025

Sisällys

Johdanto	2
Tulevaisuuspolku	5
Tulevaisuuskuvasto	6
Aikakapseli	8
Future Camp -tapahtuma	10
Etusivun uutinen	12
Postikortti tulevaisuudesta	13
Tulevaisuusäänestykset	14
Väittämiä henkilökohtaisesta tulevaisuudestani	15
Väittämiä tulevaisuuden työelämästä	16
Reittini koulutukseen ja työelämään	17
Vaikuta!	19
Voimavarakoordinaatisto	20
Lähteet	22
Liitteet	23

Liite 1: Oppilaanohjauksen opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7–9

Liite 2: Kuvia toteutuksista

Liite 3: Tulevaisuuspolun materiaaleja

Johdanto

Voimassa olevissa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (2014) puhutaan kestävästä kehityksestä, kestävästä elämäntavasta, kestävästä tulevaisuudesta sekä ekososiaalisesta sivistyksestä. Kestävyyden käsitteet näkyvät perusopetuksen arvoperustassa, laaja-alaisen osaamisen tavoitteissa sekä osittain myös oppiaineiden tavoitteissa. Lähtökohtana opetussuunnitelmassa on, että kestävyysajattelu on koulun toimintakulttuurin ja kaikki oppiaineet läpileikkaava teema. Parhaiten läpileikkaavuus näkyy laaja-alaisen osaamisen tavoitteissa. Nämä tavoitteet eivät suoraan liity yksittäisiin oppiaineisiin, vaan niitä tulisi edistää kaikissa oppiaineissa oppiaineelle luontevalla tavalla. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueita ovat esimerkiksi kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2), itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3) sekä osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7).

Kestävyyden käsitteitä ei ole määritelty perustetekstissä kunnolla. Paikoitellen yhden kappaleen sisällä käytetään useita käsitteistä, kun taas välillä pidättäydytään yhdessä käsitteessä. Näin ollen käsittemäärittelyä on jouduttu tekemään toisaalla. Tampereen kaupunki on nostanut käsitteistä esille erityisesti ekososiaalisen sivistyksen käsitteen, mistä syystä käytän sitä myös tässä vihkosessa.

Ekososiaalisessa sivistyksessä inhimillinen hyvinvointi rakentuu yhtäältä välttämättömät elämän edellytykset tarjoavien ekosysteemipalvelujen elinvoimaisuudesta ja toisaalta sosiaalisen osallisuuden tuomasta luottamuksesta ja ihmisten yhteenkuuluvuuden kokemisesta. Ekososiaalisen sivistyksen arvoperustaksi hahmottuu vapauden ja vastuun yhdistäminen kaikessa ihmisen toiminnassa siten, että huomion kohteena on ekologinen eheys ja monimuotoisuus, ihmisten keskinäinen riippuvuus ja tasavertaisuus sekä demokratia, väkivallattomuus ja rauha. Ekososiaalinen sivistys haastaa tarkistamaan vallitsevaa materiaalista hyvinvointia painottavaa olemassaolon ihannetta. Läpi elämän jatkuvan oppimisen päämääränä on ihminen, joka huolehtii paitsi itsestä ja omasta kulttuuristaan, myös toisista ja planeettamme kokonaisuudesta. (Salonen 2016; Salonen & Bardy 2015.)

Ekososiaalisen sivistyksen keskeiset käsitteet:

1. **Vastuullisuus.** Kyse on ihmisen eettisen huolenpidon piirin laajentumisesta omasta lähipiiristä maailmankansalaisuuteen, elolliseen ja elottomaan luontoon sekä tuleviin sukupolviin.
2. **Kohtuullisuus.** Kyse on kyvystä erottaa tarpeet ja halut toisistaan. Ylikuluttamisen sijaan tulisi pyrkiä kohtuullisuuteen ja pohtia kriittisesti, mikä on tarpeeksi.
3. **Ihmistenvälisyys.** Kyse on mahdollisuudesta kuulua yhteisöihin ja tulla niissä hyväksytyksi omana itsenään. Koetun hyvinvoinnin tärkeimpiä tekijöitä ovat itsensä toteuttamisen mahdollisuudet sekä muilta ihmisiltä saatu ymmärrys ja tunnustus. Nämä synnyttävät kokemuksen elämän merkityksellisyydestä ja vähentävät omistamisen merkitystä. (Salonen 2016; Salonen & Bardy 2015.)

Ekososiaalinen sivistys hahmottuu laaja-alaisena, vahvasti tulevaisuusorientoituneena hyvinvointikäsityksenä (Salonen 2016). Menneisyys määrittää nykyisyyttä, mutta tulevaisuus ei rakennu pelkästään menneisyyden lineaariseksi jatkumoksi. Huomisesta voidaan tehdä menneisyyden jatkumosta poikkeavaa. Tämä vaatii kuitenkin kuvitteellisen näkymän siitä, mitä elämä kaikessa täyteydessään voisi olla. Vision lisäksi tarvitaan tahtoa, jonka avulla näkemys muutetaan todellisuudeksi. (Moilanen & Salonen 2022.)

Peruskoulussa tulevaisuuden pohtinen ja siihen liittyvä suunnittelutyö liitetään ainakin oppilaanohjaukseen. Oppilaanohjaus on vuosiluokilla 7–9 oma oppiaineensa, joka sisältää luokkamuotoista, pienryhmä- ja yksilöohjausta. Oppilaanohjaukselle on määritelty perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa oppiaineen tehtävän mukaiset tavoitteet ja tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet kuten muillekin oppiaineille. Lisäksi oppiaineen opetuksessa tulee huomioida laaja-alaisen osaamisen tavoitteet, jotka ovat yhteisiä kaikille oppiaineille. Oppilaanohjauksen opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7–9 ja tavoitteisiin liittyvä laaja-alainen osaaminen on koottu liitteeseen 1.

Perusopetuksen opetussuunnitelman (2014) mukaan **oppilaanohjauksen tehtävänä** on edistää oppilaiden kasvua ja kehitystä siten, että oppilaat pystyvät kehittämään opiskeluvalmiuksiaan ja vuorovaikutustaitojaan sekä oppimaan elämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Oppilaanohjaus tukee oppilaita tekemään omiin valmiuksiinsa, arvoihinsa ja lähtökohtiinsa sekä kiinnostukseensa perustuvia arkielämää, opiskelua, jatko-opintoja sekä tulevaisuutta koskevia päätöksiä ja valintoja. Ohjauksen avulla oppilaat oppivat tiedostamaan

mahdollisuutensa vaikuttaa oman elämänsä suunnitteluun ja päätöksentekoon. Oppilaita kannustetaan pohtimaan ja kyseenalaistamaan koulutukseen ja ammatteihin liittyviä ennakkokäsityksiään ja tekemään valintansa ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja. Oppilaanohjauksen tulee myös edistää oikeudenmukaisuuden, yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja osallisuuden toteutumista sekä ehkäistä syrjäytymistä koulutuksesta ja työelämästä.

Edellä mainittujen tehtävien edistämisessä **tulevaisuusohjaus** on ollut minulle tärkeä lähestymistapa peruskoulun oppilaanohjaukseen. Tulevaisuusohjaus on syntynyt tulevaisuudentutkimuksen ja kokonaisvaltaisen ohjausajattelun yhdistelmästä. Ydinajatuksena on, että tulevaisuus on avoin ja se sisältää useita erilaisia mahdollisuuksia. Tulevaisuus ei ole ennalta määrätty, vaan ihminen voi vaikutta siihen omilla teoillaan ja valinnoillaan. Tulevaisuusohjauksen keskeisenä tavoitteena on ihmisen oman tulevaisuussuhteen ja tulevaisuusajattelun kehittäminen. Ohjauksessa keskitytään tunnistamaan omia vahvuuksia ja mielenkiinnon kohteita sekä tekemään omasta näkökulmasta pidemmällä tähtäimellä kestäviä valintoja ja päätöksiä. Tulevaisuutta pyritään hahmottamaan laajemmin ja monipuolisemmin kuin vain seuraavana askeleena. Tulevaisuusohjaus haastaa myös ohjauksen yksilökeskeistä luonnetta korostaen vuorovaikutuksen, yhteisön ja osallisuuden merkitystä ihmisen hyvinvoinnille. Ohjauksen tavoitteena on vahvistaa ihmisen kykyä nähdä itsensä tulevaisuudessa osana yhteisöä ja ympäristöä sekä taitoa pohtia erilaisten valintojen vaikutusta laajemmin maailmassa. (Ahvenainen ym. 2014; Ollila ym. 2022.)

Esittelen tässä vihkosessa muutamia tehtäviä ja harjoituksia, joita olen käyttänyt perusopetuksen oppilaanohjauksen oppitunneilla vuosiluokilla 7–9. Liitteessä 2 on muutamia kuvia omista toteutuksistani. Tehtävissä yhdistyvät perusopetuksen opetussuunnitelman (2014) tavoitteet sekä tulevaisuusohjauksen ja ekososiaalisen sivistyksen teemat. Harjoituksille on yhteistä mm.:

- Tulevaisuus avoimena, useita mahdollisuuksia sisältävänä
- Myönteisiin tulevaisuuskuviin kannustaminen
- Kriittisyys, kysyminen, ihmetteleminen
- Oppilaan toimijuuden vahvistaminen vuorovaikutuksen, yhteisöllisyyden ja osallisuuden kautta

Tulevaisuuspolku

Tulevaisuuspolku on harjoitus, jossa oppilaat pääsevät keskustelemaan tulevaisuudesta vanhempien oppilaiden vetämillä rasteilla. Tulevaisuuspolulla oppilaat pohtivat, millaista oma elämä voisi olla noin 30-vuotiaana. Oppilaat miettivät tulevaisuuttaan neljällä rastilla: työelämä, perhesuhteet, vapaa-aika ja arvot. Rasteilla kannustetaan myönteisten tulevaisuuskuvien luomiseen. Jos luokat ovat isoja tai ryhmistä halutaan pienet, voi rasteja tehdä kaksin kappalein tai keksiä niitä lisää.

Rasteilla oppilaat tutkivat aihepiiriin liittyviä sanakortteja ja valitsevat annetuista vaihtoehtoista itselleen sopivimmat. Oppilaat voivat myös keksiä lisää aihepiiriin liittyviä asioita. Tämän jälkeen valinnoista käydään ryhmässä keskustelua. Keskustelun vetäjinä toimivat vanhemmat oppilaat, esimerkiksi tukioppilaat. Rastin vetäjillä on käytössään apukysymyksiä keskustelun läpiviemiseen. Kaikki rastit etenevät samalla sapluunalla.

Tulevaisuuspolku sopii erityisen hyvin toteutettavaksi seitsemäsluokkalaisten kanssa lukuvuoden alussa, sillä harjoituksen aikana seiskat sekä tukioppilaat tai vaikkapa oppilaskunta-aktiivit pääsevät viettämään aikaa yhdessä ja tutustumaan toisiinsa.

Ennakkovalmistelut

- Sovi tukioppilaiden kanssa oppitunnille tulosta.
- Tulosta ja valmistelee materiaalit. Esimerkkimateriaalia löydät liitteestä 3.

Oppitunnilla

- Jaa tukioppilaat rasteille.
- Jaa oppilaat ryhmiin.
- Ohjeista tehtävä. Jokainen ryhmä käy kaikilla neljällä rastilla.
- Kellota rasteilla oloaika ja huolehdi ryhmien vaihtumisesta.
- Tarvittaessa ole ohjausapuna rasteilla.

Kesto: 45 min

Opetussuunnitelma: Tehtävä liittyy oppilaanohjauksen tavoitteisiin osallisuus ja aktiivinen toiminta (T1) sekä itsetuntemus (T4). Lisäksi tehtävä liittyy laaja-alaisen osaamisen kokonaisuuksiin osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7) sekä itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3).

Tulevaisuuskuvasto

Tulevaisuuskuvasto-tehtävässä oppilaat pohtivat, mitä kukin haluaa elämässään saavuttaa ja mitä asioita he toivovat elämäänsä pidemmällä aikavälillä. Tarkoitus on suunnata ajatuksia 5–10 vuoden, jopa pidemmän ajan päähän.

Pienen pohdinnan jälkeen oppilaat hakevat tavoitteelle tai unelmalle pelkkää ajatusta konkreettisempaa muotoa kuvalla ja tekstillä. Tässä oppilaat voivat hyödyntää itse ottamiaan kuvia tai internetin ilmaisia kuvapankkipalveluita, esim. Pixabay-kuvapalvelua. Oppilaat etsivät kuvia, jotka miellyttävät heitä ja kuvaavat jollakin tavalla omaa tavoitetta tai unelmaa. Oppilaat tallentavat löytämänsä kuvat esimerkiksi Google Docsiin tai Wordiin. He kirjoittavat tiedostoon myös selityksiä kuville: mikä kuvassa miellyttää tai kiinnostaa ja miten kuva liittyy tavoitteeseen tai unelmaan. Olen teettänyt tehtävää monena vuonna usealla oppilasryhmällä. Oppilaiden kirjalliset tuotokset yhdestä kuvasta ovat vaihdelleet yhdestä sanasta sivulliseen tekstiä.

Harjoituksen tarkoituksena on antaa oppilaille yksinkertainen keino lähestyä kaukaiselta tai jopa mahdottomalta tuntuvaa tavoitetta tai unelmaa. Tehtävää tehdessä ei tarvitse miettiä tavoitteen tai unelman realistisuutta. Tärkeintä on kuvata jotakin, mikä tuntuu itsestä tärkeältä ja tavoittelemisen arvoiselta. Kuvan ei myöskään tarvitse kuvata tavoitetta tai unelmaa konkreettisesti, vaan kukin saa lähestyä aihetta haluamallaan tavalla. Esimerkiksi osa oppilaista etsii mielellään kuvia, joissa on halutunlainen tunnelma tai värimaailma.

Tehtävän tavoitteena on kannustaa oppilaita ilmaisemaan ja tuomaan esille tavoitteitaan ja unelmiaan. Tavoitteiden ja unelmien visualisointi kuvin, niiden kirjaaminen ylös ja niistä puhuminen ääneen ovat jo ensimmäisiä askelia kohti tavoitetta ja unelmaa.

Tulevaisuuskuvasto

Kuvista kannattaa koostaa jonkinlainen yhteisteos, esimerkiksi kuvakollaasi seinälle. Seinätaulu tai -taulut valmistuvat varsin näppärästi, jos oppilaat pystyvät itse tulostamaan kuvansa. Varsinaisen kollaasin sommitteluun ja valmistamiseen kannattaa valita muutama asiasta innostunut oppilas. Toisinaan olen myös valmistellut oppilaiden kuvista PowerPoint-esityksen ja näyttänyt sen oppilaille oppitunnilla. On tärkeää, että kuvat ovat yhteisteoksissa nimettöminä. Olen myös tarkoituksellisesti sekoittanut eri luokkien kuvat. Oppilaiden kirjallisia tuotoksia ei julkaista kovakollaaseissa tai yhteistuotoksissa.

Yhteisen tuotoksen tarkastelun jälkeen luokassa voidaan käydä keskustelua, esimerkiksi:

- Millaisia tavoitteita ja unelmia meidän koulun seitsemäsluokkalaisilla vaikuttaa olevan?
- Millaiset tavoitteet ja unelmat ovat konkreettisia? Entä mitkä abstrakteja? Anna esimerkki.
- Mitä tavoitteet ja unelmat mielestäsi kertovat henkilön arvoista? Anna esimerkki.
- Miten erilaiset tavoitteet ja unelmat saattavat vaikuttaa muihin ihmisiin? Entä ympäristöön ja luontoon? Anna esimerkki.

Kesto: 2 x 45 min + kuvakollaasin valmistaminen

Opetussuunnitelma: Tehtävä liittyy oppilaanohjauksen tavoitteisiin tavoitteiden asettaminen (T5), itsetuntemus (T4) sekä elinikäinen oppiminen (T3). Lisäksi tehtävä liittyy laaja-alaisen osaamisen kokonaisuuksiin ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1), itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3) sekä osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7).

Aikakapseli

Aikakapseli-tehtävässä oppilaat säilövät talteen nykyhetken ajatuksia tulevaisuutta varten. Tehtävä soveltuu hyvin seitsemäsluokkalaisille, koska silloin ajatukset ehtivät hautua kapselissa mukavan tovin ennen kuin niihin palataan yhdeksännen luokan keväällä.

Pöydälle asetellaan erivärisiä lappuja. Kunkin värisessä lapussa on sana tai sanapari, jota oppilaan pitää jatkaa oman, senhetkisen näkemyksen ja ajatuksen mukaan. Esimerkiksi kaikilla oransseilla lapuilla voisi lukea ”Tärkeimmät ihmiset”, vaaleanvihreillä ”Paras biisi”, turkooseilla ”Asia, joka saa minut iloiseksi” jne. Vastatakseen kaikkiin kysymyksiin oppilaan tulee siis ottaa yksi lappu kutakin väriä.

Lopuksi kaikki laput rullataan yhdeksi rullaksi ja suljetaan kapseliin. Kapseli sinetöidään maalariteipin palalla, johon oppilas kirjoittaa nimensä. Kapselit suljetaan luokan omaan säilytyslaatikkoon. Säilytyslaatikko ja kapselit otetaan seuraavan kerran esille yhdeksännen luokan keväällä, kun oppilaat ovat lopettelemassa peruskoulua.

Esimerkkejä sanoiksi tai sanapareiksi:

- ♥ Tärkeimmät ihmiset
- ♥ Paras biisi
- ♥ Asia, joka saa minut iloiseksi
- ♥ Peli, jota pelaa
- ♥ Sarja, jota seuraan
- ♥ Suosittu sanonta/hokema
- ♥ Asia, jonka eteen haluan tehdä työtä
- ♥ Some-kanavat, joita käytän
- ♥ Henkilö, jota ihailen
- ♥ Eniten käyttämäni emoji
- ♥ Asia, josta haaveilen
- ♥ Uutisotsikoissa
- ♥ Mukavinta koulunkäynnissä
- ♥ Asia, johon haluan muutosta

Aikakapseli

Tehtävään palataan yhdeksännen luokan keväällä, jolloin oppilaat saavat oman kapselinsa takaisin itselleen. Lappuja tarkastellaan yhteisesti menneisyys–nykyisyys–tulevaisuus-janalla. Janan voi tehdä piirtämällä viivan taululle, vetämällä maalarinteippiä pöydän päälle tai vaikkapa kiinnittämällä narun luokan seinästä seinään.

Oppilaat pääsevät tutkimaan, mitä kirjoittivat aikoinaan lappuihin. He pohtivat, mitkä ajatukset ovat muuttuneet eli kuuluvat menneisyyteen ja mitkä ajatukset pätevät edelleen eli ovat osa nykyisyyttä. Oppilaat saavat päättää, mitkä lapuista he tuovat yhteiseen keskusteluun. He tuovat valitsemiaan lappuja oikeaan kohtaan janaa. Lappuja voi kiinnittää taululle sinitarralla, magneeteilla tai nastoilla, narulle pyykkipojilla jne. Käydään yhteisesti läpi, miltä jana näyttää ja mitä sinne on tuotu.

Tulevaisuutta koskevien toiveiden ja ajatusten osalta janalle voidaan tehdä uusia lappuja, esimerkiksi "uutisotsikoissa vuoden/kolmen/ viiden vuoden päästä", "parasta elämässäni vuoden/kolmen/viiden vuoden päästä" tai "tässä olen onnistunut vuoden/kolmen/viiden vuoden päästä". Tulevaisuusosuudessa voidaan myös soveltaa Etusivun uutinen -tehtävää.

Kesto: 45 min (7. luokka) + 45 min (9. luokka)

Opetussuunnitelma: Tehtävä liittyy oppilaanohjauksen tavoitteeseen itsetuntemus (T4). Lisäksi tehtävä liittyy laaja-alaisen osaamisen kokonaisuuksiin osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7) ja ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1).

Future Camp -tapahtuma

Future Camp -konsepti on kehitetty Turun yliopiston Tulevaisuuden tutkimuskeskuksessa vuonna 2014. Future Camp on osallistujia aktivoiva leirimuotoinen tapahtuma, jossa osallistuja pääsee kohtaamaan oman tulevaisuutensa erilaisten tulevaisuuteen orientoituvien harjoitteiden avulla. Konseptiin kuuluvan tapahtuman rekvisiitta (esim. teltta, lyhdyt ja retkeilykalusteet) sekä äänimaisema luovat taustan, joka mahdollistaa hetkellisen irtioton arkisesta tilasta ja tavanomaisista toimintatavoista. Leirillä tulevaisuutta lähestytään monin eri tavoin rastipisteillä, joilla osallistutaan tulevaisuuden hahmotteluun esimerkiksi äänestämällä, askartelemalla, esittämällä, piirtämällä, kirjottamalla, pelaamalla, kuvaamalla tai vaikka muovailuvahasta muotoilemalla. (Tulevaisuusohjaus 2022.)

Tutustuin Future Camp -konseptiin osallistuessani kollegani kanssa Tulevaisuusohjauksen menetelmät ja työkalut (12 op) -koulutukseen. Konseptista innostuttuamme toteutimme Future Camp -tapahtuman omassa koulussamme. Tapahtuma pidettiin koulumme liikuntasalissa ja siihen osallistui noin 160 koulumme kahdeksaluokkalaista. Future Camp järjestettiin saman päivän aikana kahdesti, joten kerrallaan tapahtumatilassa vieraili noin 80 osallistujaa.

Future Camp rakentui erilaisista toiminnallisista rasteista, joiden toivottiin kannustavan osallistujia pohtimaan tulevaisuutta. Rasteilla tehtiin erilaisia harjoitteita ja käytiin keskusteluja. Tapahtuman tavoitteena oli aktivoida ja haastaa osallistujia pohtimaan omaa tulevaisuuttaan pidemmällä aikavälillä, ei vain seuraavana ”steppinä”.

Tärkeä osa rasteja olivat vapaaehtoiset yhdeksännen luokan oppilaat, jotka toimivat rasteilla ohjaajina. He auttoivat osallistujia pääsemään työskentelyssä alkuun, ohjasivat tehtävien tekemistä ja keskustelivat osallistujien kanssa. Kun rasti oli suoritettu, sai osallistuja rastin ohjaajalta leiman leiripassiin. Rastien ohjaajat oli perehdytetty tehtäviinsä ennakoon.

Future Camp -tapahtuma

Toteutus pähkinäkuoressa

- ▲ Kaksi leiritapahtumaa 8.-luokkalaisille, yhdellä leirillä n. 80 oppilasta
- ▲ Alkuinfo oppilaille auditoriossa (tapahtuman idea, leiripassit, työskentely rasteilla) (15 min)
- ▲ Future Camp liikuntasalissa (60 min)
- ▲ Palaute luokissa (sähköinen palautelomake)
- ▲ Kahdeksan toiminnallista rastia, joista vähintään viisi piti tehdä
- ▲ Rasteilla osallistujia ohjaamassa 9. luokan tukioppilaita ja oppilaskunta-aktiiveja
- ▲ Leiripassiin rastilta leima suorituksen merkiksi

Toiminnalliset rastit

1. Tulevaisuuden työelämätaidot top 10
2. Etusivun uutinen
3. 100+ tulevaisuuden työtä
4. Kestävä tulevaisuus
5. Postikortti tulevaisuudesta
6. Tulevaisuuspallo
7. Tulevaisuusäänestys
8. Taidenäyttely ”Tulevaisuuskuvia”

Esittelen tässä vihkosessa tarkemmin rastit Etusivun uutinen, Postikortti tulevaisuudesta, Tulevaisuuspallo (samansisältöinen kuin harjoitus Väittämiä henkilökohtaisesta tulevaisuudestani) sekä Tulevaisuusäänestys (samansisältöinen kuin harjoitus Väittämiä tulevaisuuden työelämästä).

Kesto: Yksi tapahtuma kokonaisuudessaan 90 min

Opetussuunnitelma: Tehtäväkokonaisuuden voi katsoa liittyvän kaikkiin oppilaanohjauksen tavoitteisiin. Laaja-alaisen osaamisen kokonaisuuksista nostaisin esille ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1), kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2) sekä osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7).

Etusivun uutinen

Etusivun uutinen -tehtävässä oppilaat pohtivat, millaiset asiat voisivat olla pinnalla tai mikä voisi olla ykköspuheenaihe kymmenen vuoden kuluttua eli noin vuonna 2035.

Uutinen toteutetaan kartongille (tai paperille). Ohjeena on, että uutisen otsikko tulee kirjoittaa kartongille, mutta muuten luovuutta ei rajoiteta. Oppilaiden käyttöön tarjotaan on paljon erilaista materiaalia, esimerkiksi tarroja, tusseja, leimasimia, kortteja, kuvia, pikkuesineitä, leluja, legoja ja muovailuvahaa, jota oppilaat saavat vapaasti käyttää uutisen luomisessa ja visualisoinnissa. Oppilaita kannustetaan pohtimaan myönteisiä tulevaisuuskuvia. Inspiraation lähteenä esillä voi olla positiivisia uutisjuttuja, esimerkiksi juttuja Suomen YK-liiton Maailman parhaat uutiset -lehdistä (linkki lähdeluettelossa).

Harjoituksen voi toteuttaa yksilö- tai ryhmätehtävänä. Ryhmätehtävän etuna on vuorovaikutus eli tehtävän synnyttämä keskustelu ja ajatusten vaihto. Lisäksi materiaaleja ei tarvitse varata ryhmätoteutukseen niin paljon kuin yksilötoteutukseen.

Keskustelujen jälkeen oppilaat voivat kierrellä luokassa ja tutkia muiden ryhmien tuotoksia. Halukkaat voivat kertoa uutisistaan koko luokalle.

Kesto: 45 min

Opetussuunnitelma: Tehtävä liittyy oppilaanohjauksen tavoitteiseen itsetuntemus (T4). Lisäksi tehtävä liittyy laaja-alaisen osaamisen kokonaisuuksiin osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7) ja ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1).

Postikortti tulevaisuudesta

Postikortti tulevaisuudesta -tehtävässä oppilaat pohtivat, minkä asian he haluaisivat olevan tulevaisuudessa toisin. Tämän jälkeen heitä ohjeistetaan pohtimaan, kenen elämään muutos vaikuttaisi ja millä tavalla.

Osallistujille kerrotaan, että vaikutus voi ulottua yksittäisestä ihmisestä koko maapallon väestöön ympäristöä ja luontoa unohtamatta. Tämän jälkeen osallistujia pyydetään kuvittelevaan itsensä tulevaisuuteen, jossa toivottu muutos on tapahtunut. Lopuksi osallistujat kirjoittavat tulevaisuudesta postikortin valitsemalleen henkilölle, ryhmälle, järjestölle, yritykselle, organisaatiolle tms. Korttiin kirjoitetaan, millainen muutos on tapahtunut ja miten se on vaikuttanut ihmisiin ja ympäristöön.

Tehtävää varten oppilaille tulee varata runsaasti erilaisia postikortteja tai kuvia, joista he voivat valita mieluisamman. Tässä voi hyödyntää internetin ilmaisia kuvapankkipalveluita, esim. Pixabay-kuvapalvelua. Kuvan ei tarvitse liittyä toivottuun muutokseen, vaan oppilas voi valita kortin ihan millä perusteella vain. Erilaisilla kuvilla ja visuaalisella materiaalilla on kuitenkin tärkeä merkitys työskentelyn ja ajattelun virittäjänä.

Halukkaat oppilaat voivat lukea korttejaan luokassa ääneen tai oppilaat voivat esitellä korttejaan toisille pienissä ryhmissä. Kortit on kiva laittaa esille (esim. ripustaa narulle), jotta oppilaat pääsevät katselemaan kuvia ja lukemaan viestejä myös myöhemmin.

Kesto: 20–45 min riippuen siitä, kuinka kauan käytetään aikaa korttien esittelyyn tai keskusteluun

Opetussuunnitelma: Tehtävä liittyy oppilaanohjauksen tavoitteisiin itsetuntemus (T4) sekä laaja-alaisen osaamisen kokonaisuuksiin osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7) ja ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1).

Tulevaisuusäänestykset

Erilaiset tulevaisuusäänestykset ovat usein hyvä tapa saada oppilaat osallistumaan, ilmaisemaan omaa mielipidettään ja suuntaamaan ajatuksiaan tulevaisuuteen. Yhteinen keskustelu on tärkeä osa harjoitusta, sillä keskustelun kautta tulevat näkyväksi erilaiset ajatukset, näkemykset ja mahdollisuudet. Tavoitteena virittää ja ohjata ajatuksia tulevaisuuteen myönteisellä tavalla. Oikeita tai väriä vastauksia ei ole. Oppilas saa halutessaan myös jättää äänestämättä.

Äänestyksiä voi toteuttaa monella eri tavalla: äänestyslapuilla, erilaisina janoina, sähköisesti jne. Äänestykset voivat liittyä yleisesti tulevaisuuden pohtimiseen tai vaikkapa tulevaisuuden työelämään, kuten seuraavien sivujen esimerkeissä.

Kesto: 20–45 minuuttia riippuen väittämien määrästä ja käydystä keskustelusta

Opetussuunnitelma: Tehtävä liittyy oppilaanohjauksen tavoitteisiin tavoitteiden asettaminen (T5), itsetuntemus (T4), elinikäinen oppiminen (T3) ja työelämään suuntautuva oppiminen (T6, T7) sekä laaja-alaisen osaamisen kokonaisuuksiin ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1), itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3), työelämätaidot ja yrittäjyys (L6) ja osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7).

Väittämiä henkilökohtaisesta tulevaisuudestani

Äänestyksen toteutus Future Camp -tapahtuman Tulevaisuuspallo-rastilla: Jos oppilas oli väittämän kanssa samaa mieltä, hän kirjoitti nimensä tai nimimerkinsä vihreälle pahville ja jos hän oli väittämän kanssa eri mieltä, hän kirjoitti nimensä tai nimimerkinsä punaiselle pahville (kuva toteutuksesta liitteessä 2).

1. Minulla on unelmia tulevaisuuden suhteen.
2. Olen avoin uusille asioille.
3. Voin itse vaikuttaa siihen, millaista koulutusta tai ammattia tavoittelen.
4. Haluan oppia lisää erilaisista kulttuureista ja tutustua erilaisista taustoista tuleviin ihmisiin.
5. Tunnistan omat vahvuuteni.
6. Uskon selviytyväni mahdollisista vastoinkäymisistä huolimatta.
7. Perheeni vaikuttaa tulevaisuuden valintoihini.
8. Olen valmis kohtaamaan haasteita.
9. Haluan elää ympäristöä ja maapalloa säästäen.
10. Tulevaisuuteni on täysin erilainen kuin nykyisyys.
11. Pohdin toisinaan omia kulttuurisia, katsomuksellisia ja kielellisiä juuriani.
12. Suhtaudun tulevaisuuteen luottavaisesti.
13. Olen valmis muuttamaan koulutuksen tai työn perässä muualle Suomeen tai ulkomaille.
14. Haluan käyttää aikaani auttamiseen ja hyvän tekemiseen.
15. Ajattelen tulevaisuuttani usein.

Yleistä keskustelua valinnoista:

- Onko valintojen tekeminen sinulle helppoa?
- Mitkä asiat vaikuttavat valintoihin?
- Mihin asioihin kukin voi vaikuttaa itse?
- Keiden mielipiteet vaikuttavat valintoihin?
- Millä perusteella teet valintoja? Tiedolla vai tunteella? Perustelee!

Väittämiä tulevaisuuden työelämästä

Oppilaille jaetaan punainen ja vihreä äänestyslappu.

Vihreä = Samaa mieltä

Punainen = Eri mieltä

Molemmat = Ei samaa eikä eri mieltä

1. Tulevaisuudessa osaamisella ja työkokemuksella on työnantajille enemmän merkitystä kuin suoritetulla tutkinnolla.
2. Tulevaisuudessa yhä useampia työtehtäviä voi hoitaa etätöinä vaikka kotoa käsin, esimerkiksi ohjata laitteita tai työprosesseja omalta tietokoneelta.
3. Tulevaisuudessa robotit ja 3D-tulostimet valmistavat monipuolisesti erilaisia tavaroita.
4. Tulevaisuudessa osa lääkäreistä ja hoitajista on robotteja.
5. Tulevaisuudessa yksityisautoilu vähenee huomattavasti ja joukkoliikenne on pääasiallinen liikkumismuoto.
6. Moni tämän päivän koululainen tulee työskentelemään ammateissa tai työtehtävissä, joita ei vielä ole.
7. Suomesta tulee ilmastonmuutoksen myötä suosittu matkailumaa, koska muualla on kesäisin liian kuuma.
8. Tulevaisuudessa osa opettajista on robotteja.
9. Tulevaisuudessa on entistä suuremmalle osalle ihmisistä on tärkeämpää tehdä työtä, josta nauttii kuin saada hyvää palkkaa.
10. Tulevaisuudessa työntekijän tulee olla entistä joustavampi.
11. Tulevaisuudessa ympäristön kannalta kestävin ratkaisu on myös taloudellisesti kannattavin ratkaisu tuottaa tavaroita tai palveluita.
12. Tulevaisuudessa on yleistä, että ihminen saa toimeentulonsa useasta eri lähteestä, esim. osin palkkatyöstä ja osin yrittäjänä.
13. Tulevaisuudessa ihmiset ovat entistä halukkaampia käyttämään aikaansa auttamiseen ja hyvän tekemiseen esim. vapaaehtoistyön kautta.

Reittini koulutukseen ja työelämään

Reittini koulutukseen ja työelämään -harjoitus on tehty alun perin kahdeksasluokkaisille, mutta se soveltuu hyvin eri-ikäisille ja myös yksilöohjaukseen. Tehtävän tarkoituksena on, että oppilas ryhtyy pohtimaan, millaista pidemmän aikavälin tulevaisuutta hän pitää toivottavana ja tavoittelemisen arvoisena. Tehtävässä on viisi pysäkkiä. Oppilas saa itse päättää, mitä ne ovat ja millainen aikajänne pysäkkien välillä on. Viidennen pysäkin ei ole tarkoitus olla lopputulos tai määränpää, vaan yksi pysäkki reitin varrella, jonka jälkeen matka jatkuu.

Pysäkki voi olla oikeastaan mikä vain tapahtuma elämässä, jonka oppilas kokee toivottavana ja tavoittelemisen arvoisena. Jokaisella pysäkillä on tarkoitus pohtia, miksi oppilas on halunnut tavoitella kyseistä asiaa ja mitä tavoitteeseen pääseminen on vaatinut. Pysäkit ja perustelut täydennetään muistilapuilla mallipohjaan.

Kahdeksasluokkalaisten kanssa yhdeksäsluokka ja jatko-opintoihin siirtyminen ovat usein selkeitä ja konkreettisia pysäkkejä, joista useimmat oppilaat pääsevät mukavasti liikkeelle. Joskus jonkun kahdeksasluokkalaisten kaikki viisi pysäkkiä ovat kohdistuneet seuraavaan lukuvuoteen, kun taas jollakin toisella pysäkkien aikajänne on ollut 10 vuotta, jopa enemmän.

Ennen tehtävään paneutumista voi olla hyödyllistä virittäytyä jollakin tavalla "tulevaisuustaajuudelle". Tähän sopivat esimerkiksi erilaiset tulevaisuusäänestykset.

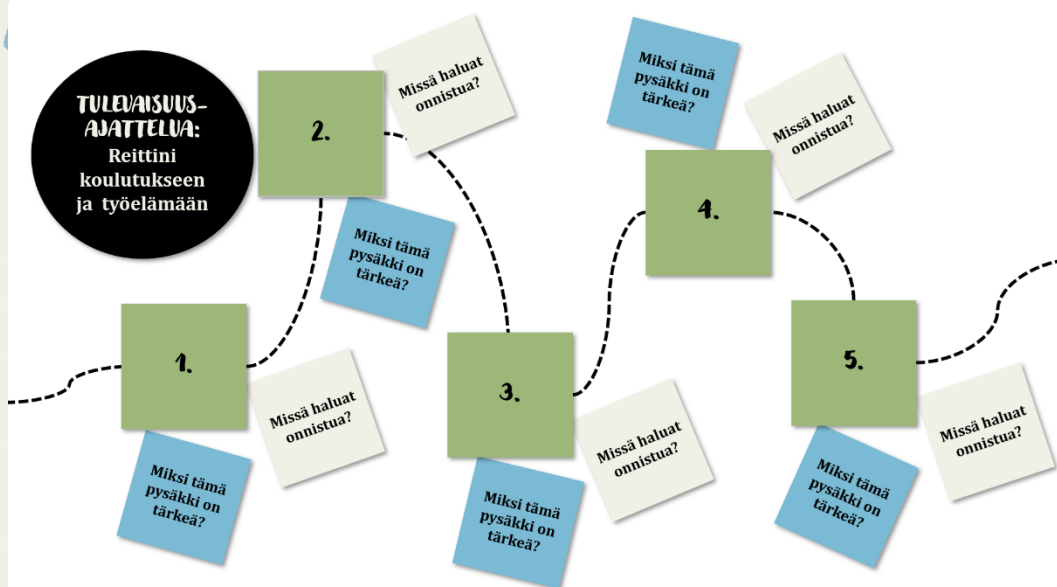
Reittini koulutukseen ja työelämään

Tehtävän ohjeistus:

- Etene reitillä numerojärjestyksessä ja täytä kaikki reitin kohdat muistilapuilla.
- Käytä mielikuvitustasi ja unelmoi. Luo sellainen tulevaisuus, joka on mielestäsi toivottava ja innostava.

Lopuksi oppilaat voivat esitellä tuotoksiaan pienissä ryhmissä.

Esimerkki tehtäväalustasta:

Kesto: 45 min

Opetussuunnitelma: Tehtävä liittyy oppilaanohjauksen tavoitteisiin elinikäinen oppiminen (T3), tavoitteiden asettaminen (T5), työelämään suuntautuva oppiminen (T6) sekä itsetuntemus (T4). Lisäksi tehtävä liittyy laaja-alaisen osaamisen kokonaisuuksiin ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1), itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3) sekä osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7).

Vaikuta!

Eräänä lukuvuonna koulussamme vietettiin kestävän tulevaisuuden viikkoa. Pohdimme yhdeksännen luokan oppilaanohjauksen tunneilla, mitä kestävä tulevaisuus tarkoittaa: mitä kaikkea kuuluu ekologisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti sekä taloudellisesti kestävään tulevaisuuteen? Alustuksen jälkeen kävimme luokassa monia mielenkiintoisia keskusteluja, kuten miksi jätettä syntyy niin paljon, kuka on Suomessa köyhä ja miten eri ryhmien yhdenvertaisuus toteutuu Suomessa.

Keskustelujen jälkeen oppilaat ryhtyivät pohtimaan, miten kestävä tulevaisuuden tavoitteita voi edistää. Mitä voin tehdä itse? Miten päättäjien meillä ja maailmalla pitäisi toimia? Mitkä kestävän tulevaisuuden tavoitteet ovat minulle erityisen tärkeitä? Minkä asian puolesta haluaisin toimia tai mihin asiaan haluaisin vaikuttaa?

Oppilaat valitsivat itselleen tärkeitä asioita ja tekivät niihin liittyen minikokoisia kylttejä kuvitteelliseen mielenosoitukseen. Lopputuloksena syntyi hieno yhteisötaideteos, jossa kuului oppilaiden ääni.

Kestävän tulevaisuuden sijaan tehtävässä voisi aivan yhtä hyvin esitellä ekososiaalisen sivistyksen käsitteen. Tehtävää voisi myös lähestyä yleisesti arvojen kautta tai rajata tarkemmin johonkin keskustelussa olevaan käsitteeseen, kuten yhdenvertaisuuteen.

Kesto: 45 min tai enemmän (riippuen teeman alustuksesta)

Opetussuunnitelma: Tehtävä liittyy oppilaanohjauksen tavoitteeseen itsetuntemus (T4). Lisäksi tehtävä liittyy laaja-alaisen osaamisen kokonaisuuksiin osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7) sekä kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2).

Voimavarakoordinaatisto

Voimavarakoordinaatisto-tehtävä ohjaa oppilaita pohtimaan omaa hyvinvointiaan ja siihen vaikuttavia asioita. Aluksi kukin oppilas pohtii, mitkä asiat tuovat itselle voimavaroja ja energiaa koulunkäyntiin sekä toisaalta, mitkä asiat vievät voimavaroja ja energiaa koulunkäynnistä. Oppilaat kirjoittavat näitä asioita pienille lapuille (yksi asia per lappu). Lappuihin ei ole tarpeen erotella, onko asia voimavaroja tuova vai vievä. Luokassa voi olla esillä myös valmiita lappuja, joita saa halutessaan käyttää.

Pohdinnan jälkeen jakaudutaan noin neljän hengen ryhmiin. Jokaiselle ryhmälle annetaan voimavarakoordinaatisto, johon oppilaat sijoittavat lappunsa. Koordinaatiston yläosaan tulevat voimavaroja tuovat asiat ja alaosa voimavaroja vievät asiat. Lisäksi oppilaat miettivät, kuinka hyvin he kokevat voivansa vaikuttaa asioihin. Oppilaat keskustelevat ryhmässä valinnoistaan: Mitä asioita valitsit ja miksi? Millä perusteella sijoitit laput koordinaatistoon? Usein ryhmissä syntyy hyvää keskustelua ja mielipiteiden vaihtoa.

Yhteiseen keskusteluun nostettavia asioita:

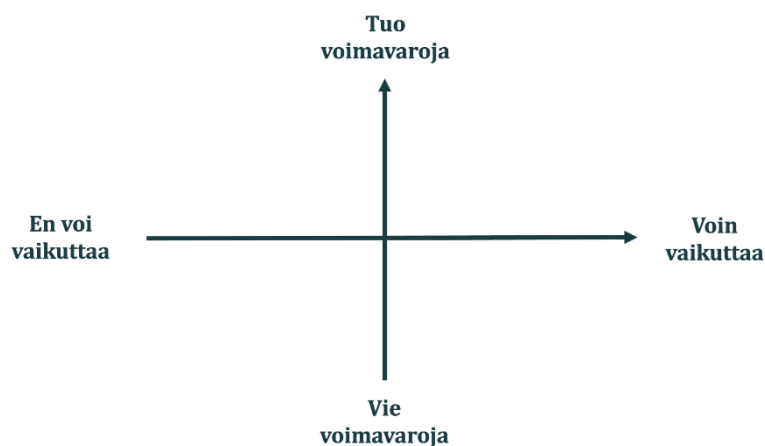
- Sama asia voi olla toiselle voimavaroja tuova ja toiselle vievä.
- Kokemus omista vaikutusmahdollisuuksista vaihtelee. Ryhmässä käyty keskustelu voi tuoda uusia, mielenkiintoisia näkökulmia. Joskus vaikutusmahdollisuuksia saattaakin löytyä, vaikka ensimmäinen ajatus on, että tähän asiaan en pysty vaikuttamaan lainkaan. Toisaalta joskus ajatus täydellisistä vaikutusmahdollisuuksista voi muuttua uusien näkökulmien myötä.
- Joskus on tärkeää päästää irti. Ei kannata keskittyä asioihin, joihin ei oikeasti voi vaikuttaa. Energia kannattaa suunnata muuhun ja pyrkiä vaikuttamaan niihin asioihin, joihin pystyy.
- Mikä on yhteisöjen (koulu, luokka, perhe, kaverit, harrastusporukat...) merkitys voimavarojen tuojana tai viejänä? Hyvä keskustelun aihe on esimerkiksi, miten oma luokka voi tukea kannustavaa ja positiivista ilmapiiriä, joka tuo voimavaroja koulutyöhön.

Keskustelujen jälkeen oppilaat voivat kierrellä luokassa ja tutkia muiden ryhmien koordinaatistoja.

Voimavarakoordinaatisto

Tehtävän ohjeistus:

- Valitse 3–5 asiaa, jotka tuovat voimavaroja koulunkäyntiisi.
- Valitse 3–5 asiaa, jotka vievät voimavaroja koulunkäynnistäsi.
- Sijoita valitsemasi asiat koordinaatistoon.
- Keskustelkaa ryhmässä: Mitä asioita valitsitte ja miksi? Millä perusteilla sijoititte asiat koordinaatistoon?

- Käydään yhteistä keskustelua ryhmien tuotoksista.
- Oppilaat voivat kierrellä luokassa ja tutkia muiden ryhmien koordinaatistoja.

Kesto: 45 min

Opetussuunnitelma: Tehtävä liittyy oppilaanohjauksen tavoitteisiin oppimaan oppimisen taidot (T2), itsetuntemus (T4) sekä elinikäinen oppiminen (T3). Lisäksi tehtävä liittyy laaja-alaisen osaamisen kokonaisuuksiin itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3) ja ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1).

Lähteet

Ahvenainen, M., Korento, K., Ollila, J., Jokinen, L., Lehtinen, N. & Ahtinen, J. 2014. Tulevaisuus – paljon mahdollista. Tulevaisuushajauksen ajatuksia ja tekoja. Saatavilla verkossa: <https://tulevaisuushajaus.fi/wp-content/uploads/2017/04/tulevaisuus-paljon_mahdollista.pdf>. Haettu 24.2.2025.

Maaailman parhaat uutiset. Suomen YK-liitto. Saatavilla verkossa: <<https://www.ykliitto.fi/kasvattajille/yk-osaksi-opetusta/maailman-parhaat-uutiset>>. Haettu 24.2.2025.

Moilanen, A. & Salonen, A. O. 2022. Planetaarinen sivistys – Kohti antroposeenin ajan sivistysideaalia. Kasvatus & Aika 16 (2) 2022, 47–71. Saatavilla verkossa: <https://doi.org/10.33350/ka.107626>. Haettu 24.2.2025.

Ollila, J., Miettinen, S. & Jokinen, L. 2022. Tulevaisuushajaus välineitä tulevaisuushajattelun ja -taitojen kehittämiseen. Teoksessa H–K. Aalto, K. Heikkilä, P. Keski-Pulkkilä, M. Mäki & M. Pöllänen (toim.) Tulevaisuudentutkimus tutuksi – Perusteita ja menetelmiä. Tulevaisuudentutkimuksen Verkostoakatemia julkaisuja 1/2022, 416–426. Saatavilla verkossa: <<https://tututopi.files.wordpress.com/2022/03/tva-1-2022.pdf>>. Haettu 24.2.2025.

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. ePerusteet. Saatavilla verkossa: <<https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/perusopetus/419550/tiedot>>. Haettu 24.2.2025.

Salonen, A. O. 2012. Ekososiaalinen sivistys – mitä se on? Saatavilla verkossa: <<https://artosalonon.com/ekososiaalinen-sivistys-mita-se-on/>>. Haettu 24.2.2025.

Salonen, A. O. & Bardy, M. 2015. Ekososiaalinen sivistys herättää luottamusta tulevaisuuteen. Aikuiskasvatus 35 (1), 4–15. Saatavilla verkossa: <<https://doi.org/10.33336/aik.94118>>. Haettu 24.2.2025.

Tulevaisuushajaus 2022. Opiskelijoille: Future Camp. Saatavilla verkossa: <<https://tulevaisuushajaus.fi/koulutus/future-camp>>. Haettu 24.2.2025.

Liite 1: Oppilaanohjauksen opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7-9

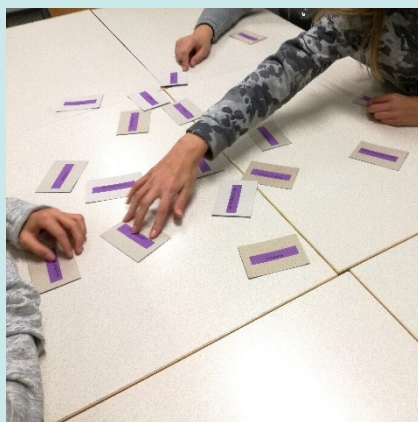
Osallisuus ja aktiivinen toiminta	
T1 auttaa oppilasta muodostamaan kokonais käsitys vuosiluokkien 7-9 toimintatavoista ja opiskelu ympäristöstä, kehittää oppilaan valmiutta toimia kyseisessä ympäristössä ja erilaisissa ryhmissä sekä tukea oppilasta itsenäiseen toimintaan ja vastuun ottamiseen opiskelustaan ja tekemistään valinnoista.	L3 itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen
Oppimaan oppimisen taidot	
T2 kannustaa ja ohjata oppilaita kehittämään opiskelutaitojaan sekä oppimaan oppimisen taitojaan	L1 ajattelu ja oppimaan oppiminen
Elinikäinen oppiminen	
T3 luoda edellytyksiä oppilaan halulle oppia, arvioida osaamistaan, tunnistaa ja hyödyntää taitojaan ja vahvuuksiaan, kehittää kykyään tunnistaa oppimiskohteitaan sekä antaa valmiuksia muuttaa tarvittaessa suunnitelmiaan ja toimintamallejaan	L1 ajattelu ja oppimaan oppiminen
Itsetuntemus	
T4 ohjata oppilasta tunnistamaan omiin valintoihinsa vaikuttavia tekijöitä sekä suhteuttamaan omaa toimintaansa kykyjensä, edellytystensä ja kiinnostuksensa mukaisesti	L3 itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
Tavoitteiden asettaminen	
T5 ohjata oppilaita asettamaan sekä pitkän että lyhyen aikavälin tavoitteita, tekemään niitä koskevia suunnitelmia sekä arvioimaan niiden toteutumista	L1 ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
Työelämään suuntautuva oppiminen	
T6 auttaa oppilasta ymmärtämään työn merkitys oman elämänsä ja yhteiskunnan kannalta sekä edistää oppilaan taitoa tunnistaa opiskeltavien oppiaineiden merkitys tulevien opintojen sekä työelämässä ja työllistymisessä tarvittavan osaamisen kannalta	L6 työelämätaidot ja yrittäjyys L7 osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen
T7 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida eri työtehtävissä tarvittavaa osaamista, vuorovaikutus- ja viestintätaitoja sekä itselleen sopivia ammattialoja ja vahvistamaan valmiuksia hakea tietoa vaadittavan osaamisen hankkimisesta perusopetuksen jälkeen	L4 monilukutaito L5 tieto- ja viestintä teknologinen osaaminen L6 työelämätaidot ja yrittäjyys
Koulutus- ja työelämätiedon hyödyntäminen omassa urasuunnittelussa	
T8 antaa oppilaalle ja huoltajalle tietoa Suomen koulutusjärjestelmän pääpiirteistä ja sen mahdollisuuksista, tukea oppilaan taitoa etsiä koulutus- ja työelämätietoa sekä Suomesta että ulkomailta	L4 monilukutaito L5 tieto- ja viestintä teknologinen osaaminen
T9 ohjata oppilasta käyttämään monikanavaisia tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluja sekä arvioimaan eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta urasuunnittelun näkökulmasta	L4 monilukutaito L5 tieto- ja viestintä teknologinen osaaminen L6 työelämätaidot ja yrittäjyys
Monikulttuurisuus ja kansainvälisyys	
T10 tukea oppilaan taitoja tunnistaa kulttuuritaustansa sekä kykyä toimia kulttuurienvälisissä kohtaamisissa ja yhteistyötilanteissa, opastaa oppilasta hankkimaan ja omaksumaan tietoa opiskelu- ja työskentelymahdollisuuksista monikansallisissa työympäristöissä sekä ulkomailta	L2 kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Lähde: Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014

Lüite 2: Kuvia totentuksista (2 sivua)

1. Tulevaisuuspolku

2. Tulevaisuuspolku

3. Tulevaisuuspolku

4. Tulevaisuuskuvasto

5. Tulevaisuuskuvasto

6. Aikakapseli

7. Aikakapseli

8. Tulevaisuuskuvasto

9. Future Camp -rasteja liikuntasalissa

10. Tulevaisuusäänestys Future Campillä

11. Tulevaisuuspallo -rasti Future Campillä

12. Etusivun uutinen -tehtävän materiaaleja

13. Postikortti tulevaisuudesta

14. Postikortti tulevaisuudesta

15. Reittini koulutukseen ja työelämään

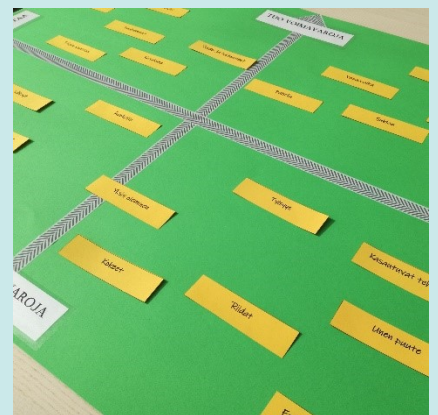
16.

18.

19.

17. Voimavarakoordinaatisto

Kuvat 16, 18 ja 19 Vaikuta!

Liite 3: Tulevaisuuspölyn materiaaleja (4 sivua)

PERHESUHTEET

Tervetuloa vuoteen 2036. Olet nyt noin 27-vuotias aikuinen. Kuvittele, millaista elämää elät ja millaiset perhesuhteet sinulla on vuonna 2033. Missä ja kenen/keiden kanssa näet itsesi? Valitse listasta kaksi (2) sinulle parhaiten sopivaa vaihtoehtoa.

- Avioliitto/rekisteröity parisuhde
- Hyvät välit omiin vanhempiin
- Ei lapsia
- Perhe tärkeämpi kuin ystävät
- Eronnut
- Useita deittikavereita
- Tapaa sukulaisia usein
- Asuu lähellä sukua
- Yksi suuri rakkaus
- Jokin muu asia, mikä?
- Lapsi/lapsia
- Hyvät välit omiin sisaruksiin
- Ystävät tärkeämpiä kuin perhe
- Sinkku
- Vakava seurustelusuhde
- Lemmikkieläin/eläimiä
- Tapaa sukulaisia harvoin
- Asuu kaukana suvusta
- Useita rakastumisia

Apukysymyksiä Perhesuhteet-rastille

- Kerro, mitkä vaihtoehdoista valitsit.
- Miksi valitsit juuri nämä vaihtoehdot?
- Mitkä asiat/ihmiset vaikuttivat valintaasi?
- Kuvaile tarkemmin tulevaisuuden perhesuhteitasi. (Esim. Missä ja kenen kanssa asut, miten usein näet ystäviä jne.)
- Millaiset ihmiset tekevät sinut onnelliseksi? Kuinka he vaikuttavat elämääsi?
- Mitä voisit tehdä nyt, jotta vaihtoehto toteutuisi tulevaisuudessa?
- Onko olemassa esteitä, joiden takia tulevaisuuden perhesuhteet voisivat vaarantua? Millaisia? Mitä niille voisi tehdä?

BONUS: Keksikää ryhmässänne keinoja, joilla voi tutustua uusiin ihmisiin.

Huom.

- Oikeita tai väärä vastauksia ei ole.
- Huomatkaa jokainen ryhmässä oleva oppilas. Ottakaa kuitenkin huomioon, että tulevaisuuden pohtiminen voi osalle hankalaa. Ketään ei saa pakottaa sanomaan mitään.
- Tarkoituksena on kannustaa myönteisiin tulevaisuuskuviin. Jos jonkin tulevaisuuskuva vaikuttaa synkältä, pohtikaa yhdessä, miten tilannetta voitaisiin muuttaa.

TYÖELÄMÄ

Tervetuloa vuoteen 2036. Olet nyt noin 27-vuotias aikuinen. Kuvittele itsesi työelämään vuonna 2033. Missä näet itsesi? Valitse listasta kaksi (2) sinulle parhaiten sopivaa vaihtoehtoa.

- Vakituinen työ
- Vuorotyö
- Työ eläinten parissa
- Pätkätyö
- Luova työ
- Ruumiillinen työ
- Työ ulkona
- Liikkuva työ
- Päivätyö
- Kielitaito tärkeää
- Palkka ei niin tärkeä
- Työ koneiden parissa
- Mielekäs ja merkittävä työ
- Rutiinit tärkeitä
- Kiireettömyys
- Korkea koulutus
- Jokin muu asia, mikä?
- Yötyö
- Työ ihmisten parissa
- Itsenäinen työskentely
- Työtön
- Johtava asema
- Henkinen työ
- Sisätyö
- Yrittäjäyys
- Joustava työaika
- Hyvä palkka
- Toimistotyö
- Työ teknologian parissa
- Mikä tahansa työ
- Vaihteleva työnkuva
- Kiireinen työ
- Koulutus ei niin tärkeää

Apukysymyksiä Työelämä-rastille

- Kerro, mitkä vaihtoehtoista valitsit.
- Miksi valitsit juuri nämä vaihtoehdot? Mitä asia (esim. kiireettömyys) tarkoittaa sinulle?
- Kuvaile tarkemmin, millaisena näet työelämäsi.
- Onko työelämä muuttunut jotenkin nykyisestä? Miten? Miksi näin on käynyt?
- Mikä työ voisi olla sellaista, joka vastaa valintojasi?
- Mitkä asiat/ihmiset vaikuttivat valintaasi?
- Mitä voisit tehdä nyt, jotta vaihtoehto toteutuisi tulevaisuudessa?
- Onko olemassa esteitä, joiden takia et voisi saavuttaa valitsemaasi työelämää? Millaisia? Mitä niille voisi tehdä?

BONUS: Keksikää ryhmässänne uusia tulevaisuuden työtehtäviä!

Huom.

- Oikeita tai väärä vastauksia ei ole.
- Huomatkaa jokainen ryhmässä oleva oppilas. Ottakaa kuitenkin huomioon, että tulevaisuuden pohtiminen voi osalle hankalaa. Ketään ei saa pakottaa sanomaan mitään.
- Tarkoituksena on kannustaa myönteisiin tulevaisuuskuviin. Jos jonkin tulevaisuuskuva vaikuttaa synkältä, pohtikaa yhdessä, miten tilannetta voitaisiin muuttaa.

VAPAA-AIKA

Tervetuloa vuoteen 2036. Olet nyt noin 27-vuotias aikuinen. Kuinka vietät vapaa-aikaasi vuonna 2033? Missä ja kenen/keiden kanssa näet itsesi? Mitä tykkäät tehdä vapaa-ajallasi? Valitse listasta kaksi (2) sinulle parhaiten sopivaa vaihtoehtoa.

- Pari hyvää ystävää
- Mökkeily
- Liikunta
- Vapaaehtoistyö
- Kokkailu
- Musiikki
- Lemmikit
- Aktiivinen elämäntyyli
- Sosiaalinen elämä
- Terveellinen elämäntapa
- Paljon harrastuksia
- Tietotekniikka
- Jokin muu asia, mikä?
- Paljon kavereita
- Matkailu
- Taide
- Järjestötoiminta
- Kotoilu
- Teatteri
- Lepääminen
- Elämykset
- Epäsosiaalinen elämä
- Rutiinit tärkeitä
- Ei harrastuksia
- Sosiaalinen media

Apukysymyksiä Vapaa-aika-rastille

- Kerro, mitkä vaihtoehdoista valitsit.
- Miksi valitsit juuri nämä vaihtoehdot? Mitä asia (esim. aktiivinen elämäntyyli) tarkoittaa sinulle?
- Mitkä asiat/i ihmiset vaikuttivat valintaasi?
- Kuvaile tarkemmin vapaa-ajan viettoasi (tulevaisuudessa). Mitä teet arkisin? Viikonloppuisin? Kenen kanssa? Missä?
- Millaiset ihmiset tai asiat tekevät sinut vapaa-ajallasi onnelliseksi? Kuinka he vaikuttavat elämääsi?
- Ovatto vapaa-ajanviettotavat muuttuneet jotenkin nykyisestä? Miten? Miksi näin on käynyt?
- Mitä voisit tehdä nyt, jotta vaihtoehto toteutuisi tulevaisuudessa?
- Onko olemassa esteitä, joiden takia vapaa-aikasi näyttäisi erilaiselta? Millaisia? Mitä niille voisi tehdä?

BONUS: Keksikää ryhmässänne uusia vapaa-ajan viettoon tarkoitettuja tapoja tai paikkoja, joita tulevaisuudessa voisi olla tarjolla!

Huom.

- Oikeita tai vääriä vastauksia ei ole.
- Huomatkaa jokainen ryhmässä oleva oppilas. Ottakaa kuitenkin huomioon, että tulevaisuuden pohtiminen voi osalle hankalaa. Ketään ei saa pakottaa sanomaan mitään.
- Tarkoituksena on kannustaa myönteisiin tulevaisuuskuviin. Jos jonkin tulevaisuuskuva vaikuttaa synkältä, pohtikaa yhdessä, miten tilannetta voitaisiin muuttaa.

ARVOT

Tervetuloa vuoteen 2036. Olet nyt noin 27-vuotias aikuinen. Mieti, millainen olet tuon ikäisenä. Millaiset asiat ovat sinulle tärkeitä ja ohjaavat toimintaasi? Valitse listasta kolme (2) sinulle parhaiten sopivaa vaihtoehtoa.

• Perhe	• Rakkaus
• Ystävät	• Luonto & ympäristö
• Kestävä kehitys	• Isänmaallisuus
• Valta	• Rikkaus
• Usko/uskonto	• Terveys
• Rohkeus	• Oppineisuus
• Kauneus	• Viisaus
• Eläinten oikeudet	• Ihmisoikeudet
• Tasa-arvo	• Perinteet
• Monikulttuurisuus	• Jokin muu asia, mikä?

Apukysymyksiä Arvot-rastille

- Kerro, mitkä vaihtoehtoista valitsit.
- Miksi valitsit juuri nämä vaihtoehdot? Mitä asia (esim. rohkeus) tarkoittaa sinulle?
- Mitkä asiat/ihmiset vaikuttivat valintaasi?
- Miten nämä arvot näkyvät käytännön elämässäsi?
- Teetkö työtä, jossa arvosi näkyvät? Miten arvot näkyvät työssäsi?
- Miten arvosi vaikuttavat ihmissuhteisiin? Näkyvätkö ne perhesuhteissa tai ystävyssuhteissa?
- Teetkö vapaa-ajallasi jotain, jossa arvosi tulevat ilmi?
- Mitä voisit tehdä, jotta elämäsi olisi omien arvojesi mukaista?
- Mikä voisi estää sinua elämästä arvojesi mukaista elämää? Mitä sille voisi tehdä?

BONUS: Keksikää ryhmässä lisää arvoja!

Huom.

- Oikeita tai vääriä vastauksia ei ole.
- Huomata, jokainen ryhmässä oleva oppilas. Ottakaa kuitenkin huomioon, että tulevaisuuden pohtiminen voi osalle hankalaa. Ketään ei saa pakottaa sanomaan mitään.
- Tarkoituksena on kannustaa myönteisiin tulevaisuuskuviin. Jos jonkin tulevaisuuskuva vaikuttaa synkältä, pohtikaa yhdessä, miten tilannetta voitaisiin muuttaa.

” Läpi elämän jatkuvan oppimisen
päämääränä on ihminen, joka
huolehtii paitsi itsestään ja omasta
kulttuuristaan, myös toisista ja
planeettamme kokonaisuudesta.”

- Arto O. Salonen

